

ABONAMENTUL
 Pe un an . . . . . 24 Cor.
 Pe jumătate an . . . . . 12 "
 Pe 1 lună . . . . . 2 "
 Nrul de Duminecă pe un an 4 Cor.
 Pentru România și America 10 Cor.
 Pentru România și străinătate nrul de
 zi pe an 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA și ADMINISTRAȚIA
 Deák Ferenc-utca nr. 20.

—
 INSERTIUNILE se primesc la admi-
 nistrație.

Manuscrise nu se înapoiază.

—
 Telefon pentru oraș și comitat 502

„Potemkiniadă” maghiară.

(st.) În ședința de ieri a congregației Aradului s'a primit propunerea (provocată de curenda comitatelor Nyitra și Hajdu) de a se trimite camerei o adresă, cerând să se ia un deciz, în urma căruia *inscripțiunile tuturor firmelor comerciale din țară să fie în limba maghiară*. Iar neguțătorul, care pe lângă limba maghiară, ar vrea să facă uz și de altă limbă, să fie obligat a plăti o taxă deosebită.

Ne aducem aminte, că din partea camerei advocaționale s'a luat deja hotărârea, ca pe tablele tuturor cancelariilor advocaționale să figureze numai limba maghiară.

Dar celce voiește să îmbrace țara *într-o haină maghiară* este contele Apponyi, care pune monopol nu numai pe inscripțiile școalelor nemaghiare, dar și pe graiul naționalităților.

Primit proiectul școlar și primită propunerea cu *firmele* și toate celelalte câte vor mai urma, în cea mai scurtă vreme se va convinge oricare trecător de-o zi prin Ungaria, că toți locuitorii acestei țări s'au născut cu pinteni și au crescut cu papricaș. Străinătatea întreagă se va convinge de caracterul maghiar al statului.

Și-apoi să se mai îndoiască cineva de politica națională maghiară a guvernului actual, a coaliției și a partidului independist și 48-ist!?

Dupăce partidul kossuthist, în frunte cu președintele său, abzisese în anul trecut de postulatele sale, ca să ajungă la putere, toată lumea credea, că politica de 30 ani și mai bine a opoziției maghiare a fost fără conținut, a fost nesinceră, a fost interesată.

Cine mai poate crede astăzi însă acest lucru, când naționalismul cel mai pronunțat se manifestează din partea întregului guvern și a întregii coaliții? Ce biruințe naționale mai mari s'ar fi putut obține, de cât proiectul școlar, care în câțiva ani va schimba cu desăvârșire *fața Ungariei!*?

Firme, etichete, fața le trebuie corifeilor politicii naționale maghiare.

Pierderile în tratativele de tranșacțiune cu Austria, *pagubele* cauzate țarei printr'o politică imposibilă, *turburarea* pentru totdeauna a *liniștei interne* din țară, *miseria materială*, în care înoată întreaga populație de rând a acestei nefericite țări!? Toate sunt mofturi!

Interesele *bine pricepute* ale statului pretind *maghiarizarea*. Și toată fericirea țarei depinde de succesul acestei maghiarizări!

Iată în ce culminează politica națională a guvernului și a coaliției.

Fața țării să fie cu mustăți răsucite, încolo poporul emigreze în America, dacă nu-i place aici. Iar triumful maghiarizării se va obține prin firme și etichete. Că ce se ascunde sub aceste firme? — e cu totul altă chestie. O chestie, care nu împoartă.

Ipocrizia acestei politici e de tot băta-toare la ochi. Și te prinde mirarea de îngustimea de vederi și de mărginirea sentimentelor susținătorilor ei.

Dar e o rătăcire optică aceasta. Vederile corifeilor coaliționiști sunt largi și sentimentele lor puternice, dar... dar nu în interesul țării, ci *în interesul lor propriu*.

Politica națională maghiară e minciuna cea mai mare, e o mască bine deghizată, sub care se ascunde mijlocul cel mai apt

de a se servi interesele claselor conducătoare în stat.

Poporul maghiar duce greul în rând cu toate naționalitățile. Politica maghiară n'are în vedere nici un bine pozitiv pentru poporul maghiar. De ce ar avea atunci pentru cetățenii de altă naționalitate?

Interesul cel mai cras al nemeșilor și al tuturor proprietarilor mari e deviza acestei politici. Țara trebuie să se mulțumească cu etichetele de pe delicatose și champagne.

Stăm în fața ofițerilor de pe »Potemkin«. Interesul țării, sentimente umane? Ficțiuni. Evitarea primejdiei? S'o facă în schimbul intereselor proprii!?

Merg înainte, ținându-se orbiș de disciplina — intereselor de clasă. Ce va urma? Ușor se poate prevedea.

Dar ei nu vreau să cugete la urmări.

Tranșacțiunea. În sânul partidului independist a produs mare consternație vorbirea de Sâmbăta a ministrului Beck, după cum se știe. Ca să calmeze spiritele ministrul *Wekerle* în cursul ședinței de ieri a camerei a declarat celor mai de seamă independiști, că între declarația lui Kossuth și vorbirea lui Beck nu e nici o contradicție. Iar între cele două guverne încă nă s'a ajuns la înțelegere definitivă în amănuntele pactului vamal. Tratativele în această chestie se vor continua numai în zilele prime ale lui Maiu.

Otto Lecker a ținut ieri o vorbire la adunarea electorală din Brünn, spunând între altele:

— Nici alegătorii, nici candidații nu știu pentru ce luptă guvernul austriac în contra Ungariei? În interesul unei tranșacțiuni? Aceasta e o frază goală până nu vom ști,

FOIȚA ORIGINALĂ A «TRIBUNEI».

Un tovarăș de drum.

De Ilie Marin.

Luasem vaporul »Elisaveta« din Viena, la orele șapte dimineața. Nu făcusem nici când călătoria aceasta între Viena și Budapesta. Imi era silă — la dreptul vorbind — de aierul din vagoane, voiam să stau o zi întreagă pe cuverta vaporului, să respir aier curat și să-mi scald ochii în frumseța țămurilor.

Vaporul înaintă încet; era încărcat cu marfă. Ținuturile nu aveau, deocamdată, vre-un farmec deosebit — auzisem, că abia; dela granița Ungariei o să dăm de ruine și peisagii romantice. Ste-team pierdut pe gânduri, când mi-a atras atenția o persoană de vis-à-vis. Cetea dintr'un teanc de gazete nemțești și zimbea din când în când mul-tumit.

În singurătatea mea m'am apropiat de domnul cu jurnalele și l-am rugat să-mi dea voie să răs-foiesc și eu din ele. Mi-a permis cu multă curtuazie.

În timp ce coșul vaporului lăsa trâmbe negre de fum, îngrindu-ne pe nesimțite mânilor și fe-țele, noi steteam adânciți în lectura luptelor poli-tice actuale.

Stăpânul gazetelor părea un om inteligent, ju-decând după expresia feții. Atâta antropologie cunoșteam și eu să-mi dau seama de ce rassă se ține. Il mai tradau și favoritele și mustățile, finuta lor — că este ungar. Ochii aveau o cău-tătură, particulară, buzele mari, roșii, senzuale

mișcările trupului o elasticitate mare, dând do-vadă de exercițiu de scrimă.

Dupăce am terminat cu cetitul, am început vorba, mai întâi despre vreme, despre sămănături — cu banalitățile nelipsite — ca mai apoi să de-venim tot mai intimi. Când am observat comu-nitatea aceasta de idei ne-am ridicat instructiv amândoi, ne-am luat pălăriile de pe cap, salutân-du-ne, și ne-am recomandat strângându-ne mâna.

El mi-a spus un nume unguresc. E ciudat, că la cele mai multe ocazii de acestea nu poți ținea minte numele boiborosit în grabă. Era un nume în — Öllösy, așa ceva. Dar nu va suferi pove-ștea de loc din cauza acestei lacune.

Când i-am spus numele meu m'a întrebat cu față veselă:

— »Domnul e polon?»

— »Da...»

— »Am recunoscut îndată după nume.»

I-am spus, că viu pentru prima-dată în Un-garia. Fața domnului Öllösy — am să-i zic de-aici încolo astfel — arată mulțumire. Ceteam din ea bucuria, că poate să informeze pe un polon des-pre Țara Ungurească.

Era la ordinea zilei, pe timpul acela, lupta în-tre Coroană și partidul kossuthist. Nu se putea un moment mai binevenit — imi spunea hotărît dl Öllösy — de a vizita Ungaria. Am început să facem politică dela roată.

Domnul Öllösy era naționalist mare, o ve-deam asta din verva, cu care-mi tălmăcea, mie, necunosătorului, lupta parlamentară din Ungaria. Aveam noroc, că nu ne auzea cineva, căci, cum ne aflam pe apă austriacă, puteam să dăm peste

vre-o pasoste, înainte de-a trece frontiera ungu-rească.

Dela un timp mă încălzisem și eu. Cândurile și gesturile dlui Öllösy erau atât de adevărate, încât imi dădeau imboldul să vorbesc și eu în-tr'aceeași tonalitate.

Imi povestise din fir în păr toate gravaminele, imi lămurise toate »mahinațiunile« Vienei, mi-se tânguise de toată ticăloșia »guvernului trabanților« și l ascultam interesat, pentru că vedeam, că vorbește un om cu inimă față de ne-amul său.

— Suum cuique, nu-i așa, dle? Se mai poate tolera o astfel de stare?« Din citațiunea latinească vă puteți convinge, că a învățat și la liceu, că avea bunul gust de a întrebuința la timpul său și citate latinești în conversație.

I-am strâns mâna prietinește. Asta voia să zică: Sunt de o părere cu D-ta.

Am așteptat să trecem pe lângă un orașel, unde lărmuia la debarcader un clopot gălăgios, și am oftat adânc.

— »Vezi, dle Öllösy, nici starea noastră nu e de invidiat.«

— »Știu, știu«, mă întrerupse compătitor dl Öllösy. Se vedea, că tovarășul meu de drum era om cetit și că cunoaște istoria neamului polon. Era inițiat în luptele noastre.

— »Rănilor D-voastră au fost privite totdeauna cu respect de compatrioții mei izbucni bunul meu prietin. »Sunt rănilor unei națiuni viteze.« Omul avea de fapt sentimente nobilite față de ai mei. M'am grăbit a-l informa despre starea noastră de acum.

— »Sunt supus german.«

că ce înțelege Beck printr'o bună transacțiune. În primul rând transacțiunea e o chestie de economie publică. Dacă nu ne va succeda să încheiem transacțiunea cu Ungaria, atunci monarhia și-a pierdut dreptul de existență, pentru că e o absurditate o astfel de constituție de stat, al cărei scop este să unească în armata sa 9 elemente eterogene și ai cărei cetățeni poartă între sine războiul economic. Ar trebui să ne înțelegem cu Ungaria pe baza comunității vamale, în privința dreptului public și a miliției am putea însă fi pentru separațiune. Ar putea fi suprimate și delegațiunile, dorința declarată atât dincoace cât și dincolo de Laita.

Bozóky Árpád în urma nesuccesului obținut în ședința de ieri a Camerei la articolul 18 al proiectului școlar (el adevărat pretindea *limba de propunere maghiară pentru toate școlile populare*) a repășit din partidul kossuthist și din coaliție. Repășirea și-o motivează într'o scrisoare adresată lui Kossuth, spunând că în întrunirea clubului a fost atât de atacat din partea clericilor partidului, încât e nevoit să se retragă. Bozóky condamnă în același timp și pășirea necurajoasă a coaliției în contra naționalităților, câtă vreme pericolul, ce amenință din partea lor e cu mult mai mare, decât cum se crede.

Arhiducele Leopold Salvator, după cum cetim în foaia oficioasă de ieri, este numit din partea Majestății Sale *inspector general al artileriei*. În locul al doilea al foii oficioase se publică autograful Maj. Sale, ținut în termeni calzi, prin care dispensează la cererea proprie pe fostul inspector, generalul *Kropatschek* de postul său, distingându-l cu crucea cea mare a ordinului leopoldin. Generalul Kropatschek a servit în armata comună 48 ani.

Comisia de emigrare a partidului independent a avut ieri o întrunire, la care a luat parte și Kossuth, vorbind despre chestia emigrării. Se afirmă, că spre scopul acesta vor trimite în America o comisiune, ca să studieze chestia. Emigrează ei destui oameni amăriți, domnilor! Vreți să emigreze și mai mulți? Nu în America, ci aici acasă trebuie lăsat răul!

— »A, iară germanii și la D-voastră?»
— »Ei sunt vina la toate.»
— »Ne va ajuta Dumnezeu și vom scăpa de de ei.»

Zicând acestea dl Öllösy mă luă de braț și mersem în salonul de mâncare. Era ora prânzului. Ne-am așezat la masă. Pe lângă toate ochiadele unei vecine de toată frumuseța, conversația noastră n'a fost întreruptă de loc.

La cafea ajunsesem să-i desfășor starea poporului. Li vorbeam de ilegalitățile dela alegeri. Li povesteam de maltrătarile din Posen și cercurile învecinate. Li spuneam cum se fac alegerile în comunele curat polone, unde nu este nici pui de neamț, cum se impun notari și subnotari nemți.

— »Barbarie!» exclamă dl Öllösy.
I-am povestit cât puteam eu mai elocuent nețemeinicia învățământului primar în limba germană, străină copișilor. I-am adus o icoană fidelă a cercului strâmt de idei, cari se câștigă prin procedura asta. I-am arătat cum se înăbușe în copii iubirea față de neamul propriu, ba cum li-se înfilitrează chiar disprețul față de el din partea învățătorului german.

Dl Öllösy se sculase în picioare.
— »Rușine! Rușine! Rușine pentru veacul luminei, pentru secolul al XX-lea! Așa vreau să facă și cu noi nemții! Vreau să ne bastardeze sentimentele, să ne încălțuseze. Dar nu ne dăm, nu ne dăm nici morți!»

I-am amintit domnului Öllösy, care mă asculta cu un interes deosebit, cât ținem noi la limba noastră, cum o cultivăm, cum o sfințim.
— »Țineți la ea. E bunul vostru cel mai mare.

Conferința vamală. În ministeriul externelor din Viena a avut loc ieri conferința vamală și comercială austro-ungară, continuându-se consultările pregătitoare cu privire la tratativele, ce au să se înceapă cu statele balcanice, în chestia contractelor vamale.

Infamiile din Bihor.

— Nouă adunare la Săcădat. —

Zorile deșteptării încep a lumina hotarele orizontului nostru național, încep a pătrunde și în întunerecul, ce atât de greu apasă aerul din înstrăinatul Bihor. Dar în clipa ce s'a zărit prima rază de lumină, aceia, al căror interes nu este dispărerea întunerecului, sărit-au ca mușcați de șarpe, și cu strigăte de »ghevalth, ghevalth«, — că ne orbește lumina, ce se revarsă între români, cereau să se pună stavilă răspândirii acestei lumini. Și strigătele lor și-au aflat echoul în sinul administrației noastre, care se povestește, că ar sta cu cumpăna dreptății în mână. Și în capetele descreerate născocitu-s'au fel de fel de minunății și năzbutii.

Au început cu Beiușul, au continuat cu Ceica, — isprăvile de acolo le știm acum cu toții. Dar văzând că în chipul acesta tot nu ajung la rezultat, să pună și pupază pe colac, ce s'au socotit? S'au socotit, că dacă vor mirosi, că se proiectează iar vre-o adunare pentru a răspândi lumină, să-i pună capăt dela început, adevărat să iasă cu zile înainte de ce s'ar ținea adunarea, să facă incviziție formală, să ia protocol cu țaranii, să-i amenințe că doar' doar' îi vor putea înspăimânta. Gândit și făcut.

În cercul Aleșdului, unde la alegerile de deputat a izbutit jidanul botezat Farkasházi-Fischer de-a fi ales cu voturi românești, în urma protestelor comitetelor parohiale și ale sinodului protopopesc, ce s'au ridicat contra proiectului apponyan, și-a simțit atinsă aureola, ce credea că îi împrejmuiește ființa de deputat al aces-

În limbă trăiește o națiune! Asta o zice un mare patriot al nostru. Pentru limbă ne-am luptat și noi. Temnițele austriace s'au umplut de patrioți unguri. Toți bărbații nostri mari au suferit martiri pentru ea. Ce e mai sfânt pentru un popor? Ce e mai frumos decât să mori în serviciul ei? Domnul Öllösy se înflăcărase.

Nici nu băgasem de seamă, că am trecut deja în Ungaria.

— »Vezi, asta e pământul sfânt al patriei«, zise patetic domnul Öllösy arătând cu mâna spre colinele și șesurile, cari se întindeau înaintea noastră, cât puteam vedea prin geamul caiutei. »De câte-ori văd treicolorul țării mele îmi vine să plâng. Nu țî-se întâmplă și D-tale așa? Nu te gândești d-ta, d-ta mai cu seamă, la simbolul pe care-l intrupează această pânză de câțiva coți? Al D-voastră, nu-i așa, nu e voe să falfăe în aer?»

— »Nu, dar...»
— »Dar îl purtați în piepturile voastre. Acolo nu sunt nici judecători, nu e nici jandermerie, acolo sunteți voi și D-zeu!»

— »Imi vorbești din suflet, dle Öllösy.»
— »Asta o vreau, asta o vreau. Să știe și un polon ce sentimente avem noi, ungurii, pentru un popor oprimat. Suntem frați de suferințe dragul meu. Dar »Polonia nu-i pierdută încă...» Cum e marșul d-voastră național?»

Am început să îl fredonez încet.
— »Perfect, perfect!»
Dl Öllösy era emoționat până la lacrimi. În momentul acesta auzirăm muzică militară. Se cânta marșul lui Rákoczy — grandioasa compoziție, pe care o cunoaștem din rapsodiile lui

tui cerc, și ca să arate lumii, și mai ales lui Apponyi, că românii lui, cari l'au ales, țin morțiș la el și nu se identifică cu ținuta bărbătească a deputaților noștri naționali, a ținut o așa botezată adunare populară la Borod — într'un orașel cu populație jidano-maghiară, — unde a enunțat în numele poporului român din cercul Aleșdului, concluzul, care i-a procurat atât de multă bucurie lui Apponyi.

Suntem informați din izvorul cel mai sigur, că la mult laudata adunare am luat parte jidanii din Aleșd și Borod, și câțiva unguri, iar din necinstitele fețe românești inteligente, acelea cari au fost deja ținuite pe stâlpul infamiei în coloanele »Tri-bunei«.

Poporul românesc însă n'a luat parte la această adunare.

Ca să dovedim lumii, că poporul român din acest cerc, nu se identifică nici cu proiectul lui Apponyi, dar nici cu ținuta deputatului său, pe care din nefericire l'a ales, s'a proiectat ținerea unei adunări în frunța comună *Luncșoara*, unde harnicii conducători de acolo, și îndeosebi neobositul și zelosul naționalist inv. *Petru Cipou* luase deja toate măsurile pentru ținerea adunării. Ei, dar cum să lase acum Farkasházi și adicții lui, să vină să le discrediteze cercul, după ce ministrul Apponyi le mulțămise pentru votul de încredere. Haide, iute pune la cale administrația, să facă ce-o ști, ca să zădărnicească adunarea din Luncșoara. Și de fapt bieții luncșoreni se trezesc cu o droaie de jandarmi. S'a svonit, că luncșoreni se răscoală, și ei au venit să înăbușe răscoala. Au fost zadarnice ori ce protestări din partea frunțașilor. Impănații au primit ordin să facă incviziție. Au stat o zi și o noapte pe capul luncșorenilor, zi și noapte curgeau înfricările, și luarea la protocol. Și de fapt după aceasta poporul s'a înverșunat într'atâta în contra lor încât conducătorii au renunțat de a mai ține adunarea la Luncșoara de teamă, ca poporul, în dreapta-i indignare, să nu fie împins la fapte nesocotite.

Liszt. Eram la Komárom. La debarcader lume multă. Școala de cadeți de honvezi își lua rămas bun dela corpul ofițeresc al orașului, în sunetele muzicii militare. Fuseseră tinerii elevi în excursiune — așa îmi povestea domnul Öllösy — și acum se întorceau la Pesta. Tabloul ce mi-se desfășora înaintea ochilor era de toată dragălașia. Colonelul și ceilalți ofițeri își luau rămas bun în terminii cei mai cordiali. Le ceteai de pe ochi răsurile, de cari se alintau când priviau la tinerele odrasle. Privirile lor făceau politică, dar o politică atât de firească, atât de potrivită unui neam conștios de ființa sa!

— »In tinerii ăștia ne este nădejdea.« zise domnul Öllösy bătându-mă pe umeri.

— »Pe ai noștri îi cresc cu puterea în spirit strein, am oftat eu.

— »Nu vor putea ajunge nici un rezultat!« izbucni el. »Mai tare vor nutri ura împotriva stăpânitorilor. Cum voieții să iai unui neam la ce ține el mai scump? Cum, eroii naționali se schimbă ca o haină veche? Dacă au murit la D-voastră sute și mii de mii pentru ideia națională, vor fi uitați de urmașii lor? Vor fi insultați chiar, cum o fac dușmanii? Se poate așa ceva? O să învingem amândouă neamurile, căci trebuie să învingem...»

— »Ești singurul, pe care-l aud vorbind cu atâta entuziasm despre o luptă dreaptă« i-am zis privindu-l recunoscător în ochi. Printr'asta l'am împintinat pe dl Öllösy. În timp ce se însera și priveam din când în când la regiunile pitorești, trecând pe lângă orașele și orașelele de pe ambele maluri ca prin vis, sutele de elevi de honved începură să întoneze cântece naționale. Mă-

Ca Farkasházi să nu paradeze însă cu iubirea și alipirea noastră, — am hotărât să-i dăm răspunsul într-o adunare ce va avea loc în ziua de Florii într'altă frunzășă comună din acest cerc — la Săcădat, unde și pe această cale rugăm pe ai noștri să vină în număr cât mai frumos, ca răspunsul nostru vrednic să fie de numărul românilor din acest cerc, ca să respingem cu toată hotărârea inzulța ce ne-au făcut-o la Borod. Săcădatanul.

Din România.

M. Sa Regele primind cu ocazia aniversării zilei Sale de naștere, călduroase felicitări din toate unghiurile țării, a însărcinat pe dl ministru președinte al consiliului să exprime cele mai vii mulțumiri înaltului cler, d-lor reprezentanți ai națiunii, autorităților civile și militare, diferitelor asociațiuni și comunități românești și străine, comerțului și industriei și tuturor persoanelor particulare, cari prin adrese, prin telegrame, ca și înscrisuri la Palat, s'au grăbit să manifeste cele mai bune simțăminte de iubire și devotament pentru Tron și Dinastie.

Dela Academie. — În ședința de Sâmbătă a Academiei române dl I. Kalinderu, președintele savantului corp, a rostit o cuvântare pentru aniversarea zilei nașterii Maj. Sale Regelui.

În cursul unei domnii atât de îndelungate M. Sa Regele a veghiat și lucrat cu minte isteasă la înălțarea țării care a făcut fără îndoială progrese însemnate. Am avut și zile grele, dar au trecut cu bine, mulțumită patriotismului nostru și al iubirii poporului pentru Rege.

De aceea putem privi cu încredere în viitor cât timp va dăinui iubirea de cămin și de dinastie în popor, câtă vreme acesta se va simți ocrotit și luminat de cei chemați, de cei cari trăiesc în mijlocul lui, de toți bunii români.

Academia română a primit adesea impulsivitatea bună dela înaltul ei Protector și președinte onorar. Membrii acestei instituții se asociază din toată inima la glasul țării și aduc M. Sale Regelui respectuoase omagii împreună cu cele mai vii urări ca Pronia să-l dea încă mulți ani de vieață fericită și bogată în fapte mari și glorioase.

După această cuvântare a dlui Kalinderu, ascultată și primită de membri cu însuflețire, s'a trecut la lucrările la ordinea zilei.

zica unguerească are o notă caracteristică, simpatică; duioșia înăbușită, întreruptă de note jalnice, mohorâte, pentru ca să izbucnească mai apoi cu putere elementară în chiote de veselie nebună, în deliruri de plăcere.

Nu o să uit nici când momentele acelea. În apropierea mea stetea un căpitan de honvezi, unul din conducătorii elevilor. Era gras, bine făcut, cu față inteligentă, în mijlocul căreia străluciau doi ochi vii, aprinși de o putere tainică.

Ascultând și el și cântând la olaltă cu elevii cântecele naționale, vedeam cum se răspândește prin șirurile tinerilor un curent electric — un sentiment de mândrie națională, de jale pentru nedreptățile îndurate. Steteam încă sub impresia știrilor de prin gazetele de dimineață, unde cetisem mijloacele de care se folosea guvernul trabanșilor — pe care mi-l descriese domnul Öllösy, și răspunsul la articolele astea îl vedeam turnat în cântecul acesta într'aripat, care prindea puteri care sintetiza întreg dorul după libertate al tinerimei și al superiorilor ei.

Am simțit o lacrimă în ochi. Mă gândeam la ai mei, la suferințele lor, la cântecele noastre »In care se regăsește aceeași durere mare, supra omească, același pojar lăuntric, care caută să izbucnească. Domnul Öllösy mă prinse brusc de braț. Imi băgase de seamă emoția.

— »Nu despera!« imi zise el hotărât »Nu despera!«

— »Nici gând de așa ceva«, l-am întrerupt eu.

— »Nu despera, căci trebuie să învingem, amândouă neamurile. Când un popor își pune întreagă încrederea în sine, când are fii, cari îl înțeleg, când i-se fac chiar și nedreptățile cele mai stri-

Intrunirea dela clubul conservator din Iași. Duminică după amiază, membrii clubului conservator din Iași au ținut o întrunire la care dl Take Ionescu a rostit un discurs politic.

Au asistat vre-o 400 de persoane.

Dupăce a mulțumit pentru onoarea de a fi ales președinte al clubului, dl Take Ionescu a făcut apel la unirea membrilor clubului, spunând că »nu este vremea acum de desbinări«. Vorbind despre retragerea guvernului conservator, fostul ministru de finanțe a spus că a fost impusă de răscoalele țărănești, pe care fostul guvern nu le-ar fi putut potoli.

Tot în privința răscoalelor, dl Take Ionescu a spus că au fost »o adevărată invazie o barbarilor, însă o invazie a barbarilor dinlăuntru, înaintea cărora ești mai desarmat decât în contra celor din afară.

»In fața unei astfel de zguduiri, a adăugat fostul ministru de finanțe, cine nu înțelege că restabilirea ordinii s'a făcut și s'ar fi făcut și execuția unor nevinovați. Vă mărturisesc că nu am nici o muștrare de conștiință, că războiul nu se face nici cu flori, nici cu cofeturi. Prin urmare, în această privință, n'ar fi demn de noi să plângem represaliile cari s'au făcut. Asta e cinstiț, și credeți-mă, vremea politice necinstite, a trecut!«

Dl Take Ionescu a vorbit apoi despre reformele economice și sociale a căror realizare este grabnică, și a încheiat spunând că, în gravele evenimente prin cari am trecut, s'a văzut că au rămas în picioare *Dinastia și armata*. Pentru binele și progresul țării, partidele politice trebuie să-și facă datoria de a găsi, în realizarea reformelor, un teren de conlucrare.

Discursul fostului ministru de finanțe a fost foarte aplaudat.

Au mai vorbit apoi d-nii Al. Bădărău și dr. P. Zosin.

Seara s'a dat, la hotelul Traian, un banchet în onoarea dlui Take Ionescu.

Tribunalul de Vlasca a confirmat ieri mandatul de arestare al dlui Vasile Kogălniceanu, acuzat că, direct și prin emisari, a instigat pe țărani la răscoală.

În urma unui denunț primit la prefectura județului Olt, cum că un țaran din comuna Păroși, acel județ, anume Ioan Stan Negrilă, ar fi fost omorât după potolirea răscoalelor de fostul primar al acelei comune Matei Radianu, procurorul Măldărescu, medicul primar al județului și medicul de plasă au procedat la desgroparea cadavrului și la facerea autopsiei.

gătoare la cer, trebuie să aibă învingerea dorită. Glasul poporului e glasul lui Dumnezeu. Nu o să-l poată înăbuși nimeni, nici legi rele, nici judecăți strâmbe, nici temnițe întunecoase.

Cât timp Vă cântați »Polonia nu-i pierdută încă«, în limba voastră, cât timp țineți trează în popor conștiința națională, cum o facem noi — uite la tinerii ăștia cu câtă evlavie cântă! — să știi, că nu pierim, ci renaștem ca păsarea Phoenix. Glasul unui neam nu se stinge cu una cu două.

Luptați cum luptăm și noi și Dumnezeu e cu noi. Căci Dumnezeu ne-a făcut unguri și poloni și el ne va da și dreptatea furată. Cum poate pretinde cineva desnaționalizarea noastră?

— »Cuvintele D-tale sunt balzam pentru mine«, l-am întrerupt recunoscător.

— »Cum poate cere să'mi uit obiceiurile, să'mi uit trecutul, să nu ascult de conducătorii firești ai mei, să'mi reneg sentimentele naționale, să împrumut o limbă străină de a mea, atât ca formă cât și ca cugetare?«

Intram încet, încet în Budapesta. O noapte fără nori, senină, poleită de stele sclipitoare ca pulbera de argint. În noaptea asta se auzia cântecul de pe corabie până departe, departe. Scântele electrice, tramwayele din apropierea orașului, păreau că ascultă și ele. La dreapta se ridică palatul regal, neluminat, nelocuit. La stânga se deschilinea din întuneric colosul parlamentului, jucându-și formele mistice, maurice, pe valurile întunecate ale apei. Cu cât ne apropiam mai tare, cu atât se întepia larma, care la început părea un sbor de albină, pe când tăcea corul.

Din ancheta făcută a rezultat vinovăția fostului primar Radianu, care a fost arestat.

Vaporul »Principesa Maria«. Dupăce a fost reparat în mod sumar, în cricn dela insula Tenedos, unde se instalase un atelier provizor și a fost pus în stare de plutire, astupându-se provizor spărturile prin cari pătrundea apa, vaporul a fost remorcat la Constantinopol. Acelo vasul a fost introdus într'unul din docurile celui mai mare șantier de reparație.

Actualmente se lucrează neîntrerupt la reparațiile necesare, cari vor fi gata cât mai curând, astfel ca vaporul »Principesa Maria« să-și poată relua cursele.

In contra limbei românești.

— Raport telefonic din Camera ungară. —

Budapesta, 24 Aprilie

Discuția asupra proiectului de lege nu prezintă interes deosebit. Atâta doară, că a vorbit *Burdia Szilárd*, iar *Apponyi* i-a spriginit propunerea.

Nagy György însă, cavalerul cel mare a interpelat pe *Apponyi* în chestia împereșării, că la catedrele de românește dela facultatea de litere se propune în limba română. Cere, ca ministrul, să ia măsuri în contra acestor abuzuri.

La articolul 22 iau cuvântul *Vertán, Manoilovici*.

Hoffmann pretinde ca ministrul de culte să fie obligat a face în fiecare an raport despre cazurile disciplinare.

Goldiș spriginește propunerea lui *Manoilovici*, ca adecă în cazurile disciplinare și susțitorul școlii să-și aibă apărătorul.

Burdia propune ca în contra învățătorului să pornească cercetare disciplinară numai în cazul, dacă din vina proprie nu poate dovedi succes corăspunzător în instruirea limbei maghiare.

După pauză vorbește *Apponyi* alăturându-se la propunerea lui *Burdia* și spunând, că el nu află motive de îngrijorare pentru eventualele abuzuri din partea guvernelor viitoare.

La debarcare am mai stat puțin, cu ghiozdanele în mână, de vorbă cu dl Öllösy. Elevii mergeau în rânduri de câte doi spre casă. Lumea se împrăștiă. Un hamal mi-a luat pachetele.

— »Ai să vezi Budapesta. Să duci amintiri plăcute«, imi zise prietenos domnul Öllösy, imi întinse mâna. Eu i-am prins-o într'ale mele și l-am ținut pe loc. L-am privit scurt în față și i-am zis prietenos:

— »Îți mulțămesc pentru entuziasmul, pe care mi'l-ai arătat. Neamul meu îți mulțămeste pentru sfaturile date. Mai sunt deobligat față de D-ta. De aceea, fiindcă mi-ai vorbit atât de frumos și fiindcă te-am văzut atât de pătruns de ideile astea sfinte, îți mulțămesc mult. Și o să spun ideile D-tale și mai departe. Uite se apropie, mă așteaptă cel mai bun prieten al meu. O să-i povestesc întreagă conversația din fir în păr.«

I-am mai privit încă odată în față. Eră vesel și fericit.

»Prietenul meu — am adăugat — prietenul meu nu e polon — e român — român din Transilvania...«

Aprilie, 1907.

Efectele concurenței. Am onoare a înștiința p. st. public, că nu plătesc decât 200 de lei chirie pe an; pot deci vinde mai ieftin ca oricine.

Reclamagiu.

Am onoare să încunoștințez p. st. public, că de trei luni n'am mai plătit de loc chiria; prin urmare sunt în pozițiune de a vinde mai ieftin decât concurentul meu.

Mai Reclamagiu

Articolul se primește cu modificarea lui Burdia și Hoffman.

Articolul 23.

Vorbește Nagy Dezső și Goldiș, propunând un text cu totul nou.

Interpelețiuni.

La orele 2 și jumătate se trece la interpelețiuni.

Buza Barna interpelează pe ministru de finanțe în chestia abuzurilor săvârșite de loteria de stat.

Wekerle răspunde, că pe cât îi va permite contractul cu societatea acționară va nizu să stârpească abuzurile.

Nagy György interpelează pe ministru de culte și instrucțiune publică. El află că e contra legilor ceace fac profesorii universitari dela catedra română a f. cultății de litere. Nu se găsește nici un articol de lege care le-ar da dreptul să propună în limba română, deoarece cursurile sunt instituite pentru toți studenții (și pentru maghiari, cari nu știu românește). Cere ministrului, să ia măsuri în contra profesorilor cari desconsideră legea.

Ședința se ridică la orele 3 și 20 min.

Presă germană despre șovinismul maghiar.

»Münchner Neuste Nachrichten« de Duminecă (14 Aprilie) are următorul articol:

»Cavalerism maghiar. Judecata statarială, care s'a adus de curând împotriva nenorocitului deputat al românilor, Vaida, în parlamentul unguresc, s'a remarcat, după cum scrie »Wiener Allg. Ztg«, printr'o severitate și tărie, care abia își găsește tovarășă chiar și într'o judecată statarială rusească. Mai bucuros l-ar fi judecat pe V. la moarte, unii dintre membrii foarte tineri ai partidului 48-ist, din cei mai neastâmpărați (jungestüm), arătau chiar poftă să-și linșeze colegul, care ar fi săvârșit, după declarația solemnă a min. de instr. contele Apponyi, un atentat față de națiunea maghiară, deoarece însă regulamentul de zi al parlamentului nu cunoaște osânda la moarte și deoarece deputatul V. a părăsit casa țării sub scut sigur, a rămas baltă justificarea, — iar pedeapsa s'a mărginit la un dorgatoriu moral al atentatorului. Acesta a fost atât de radical, cum numai și-l poate închipui cineva. Deputatul V. a trebuit să audă cuvinte, pe cari le primește numai un ucigaș și hoț de rând. Dep. Holló a susținut că este un individ lipsit de orice simț moral; Thaly declară, că un om cinstit nu mai are dreptul să mai fie în legătură cu el, iar cuvintele murdare, cari au fost aruncate asupra capului acuzatului prin intreruperi, de ar fi tot atâtea pietrii, ar fi fost de ajuns să-l omoare pentru veci și pururi pe el, fracțiunea sa politică și pe toți aceia, cari nu sunt admiratori necondiționați ai geniului maghiar. Fiecare cugețator nepreocupat trebuie să spună că V. n'a putut să facă altceva, după ce s'a lăsat condus de un curent de fanatism național să săvârșească o faptă nedeamnă și răutăcioasă, decât să declare ce a declarat: să-și ceară scuze, să-și dea expresie părerii de rău, să declare în public, că sentimentele sale nu conglăsuiesc cu acelea din poezia citată. Dar nu, asta nu le-a fost de ajuns. Simțământul național maghiar nu se poate molcomi; cine-l atacă, nu poate să mai aștepte iertare, ci e părtaș de ură vecinică. Acest deputat V. nu va mai avea de aci încolo zi liniștită în parlamentul maghiar și ar face bine, într'adevăr (!) să urmeze sfatului dat de contele A.: să-și depună mandatul. Cavalerismul maghiar e așa, n'ai ce-i face: e domol, e liberal, e iertător dacă e vorba de slăbiciuni mai mici, de caracter, de delapidări, de escrocări, de hoții și de corupție, în scrib groaznic de sever când e atăcată onoarea națională. Polonyi va fi și de aci înainte tratat cu toată cinstea în parlamentul maghiar, lui Vaida: îi vor arăta tot disprețul. E judecat pentru veci și pururi«.

»Germania« de Duminecă (14 Aprilie) după ce reasumează vorbirile dep. Melzer și a ministrului Apponyi urmează:

»În privința aceasta sunt reprezentanții naționalităților și susținătorii școalelor confesionale de altă părere — și nu fără motiv, căci poate să-și expună ministrul oricât de elocvent intențiile sale bune, totuși nu va putea stârpi de pe lume faptul, că proiectul are de gând să promoveze maghiarismul pe spinarea naționalităților și a școalelor confesionale. Din cauza aceasta e foarte la locul său neîncrederea celor doi factori față de planurile cârmuirii«.

»Deutsche Rundschau«, organul aldeutschilor din Austria, comentând și reproducând în nr. 15 (14 Apr.) poezia cetită de di Vaida în parlament adaogă:

»De altfel a caracterizat Bauernfeld în anul 1877 încă și mai bine pe huni, pe urmașii fiului strigoaiei Hun. Nu strică de loc dacă se întâmplă din când în când șovinismul inferbântat al maghiarilor cu câte un duș rece, puternic«.

Emigrare și latifundiu.

Sub titlul acesta »Budapesti Hirlap« de ieri publică un articol, scris de un preot maghiar catolic.

Un preot catolic, care a îndrăznit, să-și ridice cuvântul în contra latifundiilor, adevărat să atragă atențiunea asupra împrejurării, că prin răscumpărarea latifundiilor din partea statului s'ar putea pune capăt emigrării în America.

Ca să ajungă însă preotul la această concluzie, se vede nevoit să accentueze într'o lungă introducere cât de mult se impuținează și slăbește națiunea maghiară în urma emigrării și că numai dragostea cea mare de rasă îl face, să ia condeiul și să scrie șirele acestea.

»...cine voiește să țină aici între hotarele noastre poporul maghiar și cine voiește să oprească cel puțin în parte agitațiunile socialdemocrației, să cugete la satisfacerea lipsei de pământ. Trebuie să-i dăm pământ poporului, căci așa cere dragostea de rasă, prevederea înțeleaptă și cumpenirea referințelor noastre urgentează acest lucru, iar pericolul, care și-a aruncat deja umbra, îl pretinde. Statul trebuie să tranșeze chestia, el trebuie cel puțin în parte să îndeplinească după dreptate și chibzuință aceea, ce în mâna dușmanilor lui este armă de seducere a poporului: trebuie să împartă pământ... Să răscumpere mai întâiu statul o parte a latifundiilor bisericicești. Să dea pentru ele valori de stat, cari să aducă 4 procente, iar pământul să-l parceleze în condițiile cele mai favorabile pe seama poporului... Proprietățile bisericicești, întrucât corespund menirii lor, și așa servesc în mare parte spre scopuri culturale. Și ne-am putea închipui scop mai nobil, decât mântuirea maghiarimei de rasă? Dar spre acest scop nobil în aceeași măsură ar trebui să conlucreze și proprietari mari mireni. Această jertfă n'ar fi atât de mare ca pe timpul liberării iobăgimei, când nobilimea a fost simțitor atinsă. E vorba așadar despre o a doua acțiune pentru desărcinarea pământului, care ar face multe mii de familii maghiare să ajungă la pământ, ar pune în parte capăt emigrării, iar pe de altă parte ar cucerii terenul agitațiunilor socialiste și ar calma încă de timpuriu spiritul revoluționar, care se răspândește deja«.

»Bine înțeles — se grăbește să încheie preotul nostru — multe chestii stau în legătură cu acest lucru... Modestele mele șire nici n'au pretenția de a fi privite, decât ca manifestarea unei simple inimi, care își iubește patria și neamul«.

Foarte multe chestii stau în legătură cu secularizarea latifundiilor, e adevărat. Dar în cea mai strânsă legătură cu ea stau interesele latifundiștilor. Iar aceste interese nu vor fi abandonate nici odată de dragul poporului maghiar sărac. Acesta primește în schimb suferințelor sale Ungarie ungurească din tâlpi până în creștet (dar numai la suprafață: firme, etichete). Iar dacă nu voiește să se desfășeze în priveliștea aceasia — atunci voiajeze la America. Acolo sunt case cu 21 de caturi.

Articolul preotului catolic nu va avea răsunet în cercurile conducătoare. Căci interesul politicii maghiare actuale și trecute este tocmai susținerea acestor latifundii. Iar poporul a fost și este orbit cu — rezultatele maghiarizării.

Apărarea națională.

Proteste bisericice.

În sinul corporațiunilor noastre bisericicești se urmează cu protestele împotriva proiectului contelui Apponyi.

Protestul sinodului protopresbiteral din Oravița.

În fața situației grele, ce ni-se creiază prin proiectul școlar al guvernului, sinodul protopresbiteral ort. rom. din Oravița, a protestat prin următoarea Rezoluție, prezentată prin naționalistul Dr. Mihai Grosșanu:

»Sinodul protopopesc al tractului Oravița în ședința dela 11 Aprilie 1907 aduce următorul concluz:

»Sinodul protopopesc în vederea că ministrul de culte prin proiectul său de lege pentru întregirea salariilor învățătoresți dela școalele confesionale și pentru regularea referințelor de drept a acestor învățători: — vatămă autonomia bisericei noastre și tinde la scoaterea limbei materne din școalele noastre românești; în deplina conștiință și convingere, că acest proiect de lege va fi păgubitor limbei noastre, la carea morțiș ținem, va stirbi drepturile noastre bisericicești autonome garantate prin lege fundamentală, — ridică energic protest și roagă protopopul tractual, că acest protest să-l subștearnă I. P. S. S. dlui episcop, căruia sinodul totodată exprimă recunoștință și mulțumire pentru bărbătească și deamna apărare a bisericei și a școalei noastre naționale, rugându-l ca pe temeiul legilor existente să ducă și mai departe lupta contra acestui proiect, cerând deplina respectare a dreptului limbei noastre în școală și pentru ăst caz depună chiar înaintea tronului, ca unui factor constituțional, rugămintele noastre.«

Iar sinodul protopopesc gr. cat. al tractelor Oravița-rom. și Varadia, la care au participat și învățătorii gr. cat. rom. după o vorbire adânc simțită a protopopului Victor Poruțiu, a primit unanim următorul proiect de rezoluțiune:

Clerul și învățătorimea gr. cat. din parohiile districtelor protopresbiterale Oravița și Varadia, în adunarea colectivă din 5/18 Aprilie 1907, își exprimă neclintita lor alipire și încredere către Arhieriei români, mulțumind în special II. S. Domnului Episcop diecezan dr. Vasile Hossu pentru nașii, ce i-a întreprins în scopul apărării caracterului confesional al școalelor noastre și rugându-l ca și în viitor să-și valideze toată autoritatea, întru apărarea și susținerea neștirbită a drepturilor noastre bisericicești-scolare, ce ne sunt garantate prin legi pozitive și sancționate de bunul nostru Monarh.

Adunarea protestează cu tărie în contra noului proiect de lege al guvernului, referitor la regularea drepturilor și datorințelor învățătorilor dela școalele populare confesionale și comunale; în sfârșit aderează întru toate la Memorandul Episcopatului provinciei noastre metropolitane, edat, în cauza acestui proiect, din ședința Arhieriei noastre, ținută la Blaj în 7 și 8 Martie 1907.

Coresp.

Protestul din Toracul-Mare.

Comitetul parohial gr. or. rom. din Toracul-Mare în ședința din 8/21 Aprilie a. c. a adus următoarea hotărîre:

Comitetul parohial ca reprezentanța comunei

— **Impăratul Germaniei nu va merge în Bély.** În zilele trecute Börsencourier anunțase, că împăratul Wilhelm în anul acesta, cu ocazia vânătoarelor în Bély va fi oaspele arhiducelui Frideric. Această știre nu e exactă deoarece arhiducele Frideric nu va petrece în vara aceasta în Bély, fiindcă își edifică acolo un castel nou de vânătoare, care nu va fi gata până la toamnă. Astfel e imposibil ca arhiducele să primească în anul acesta oaspeți.

— **Perechea regală engleză în Sicilia.** Se telegrafează din Neapole că ieri dimineața perechea regală engleză a călătorit la Palermo cu yachtul regal «Victoria and Albert». Yachtul e însoțit de încrușișătoarele Suffolk și Lancaster.

— **Luăm act.** Cu privire la cele cuprinse în corespondența din Cluj publicată în Nr.-ul 81 al ziarului nostru, dl Căciulă, contabil al băncii «Economul» ne-a telegrafiat că pe timpul de jurisconsult și director dl dr. Frâncu a încasat taxe minimale.

Nu s'a afirmat contrarul nici în ziarul nostru.

— **Pester Lloyd,** ca să se achite pe deplin, exploatează în primul său de azi becisnicele sale informații de ieri, primite dela Viena. Inșiră câte verzi-uscate despre «Liga culturală», se încercă criticând guvernul din România și arătând cauzele răscoalei țărănești, desaproabă, bineînțeles, antisemitismul din România și condamnă ținuta deputaților noștri, încheind, că ei samănă vânt și astfel trebuie să culeagă furtună. Oare cui să potrivește zicala aceasta? Nouă, ori lor?

— **Regretabil.** Ni-se scrie din Sebeșul-săs.: În ședința de ieri a reprezentanței orașenești dr. Ioan Elekes, cel care la alegerea de dep. dietal a fost dus din oraș și nu s'a prezentat la alegere, a făcut propunere, ca senatorul Vas. Aldea să fie tras în cercetare disciplinară din motiv, că în birou dă oamenilor noștri sfaturi pentru propășirea și înaintarea lor și că împreună cu alți români de bine a conlucrat la înființarea «Tovărășiei agricole» și societatea pentru asigurarea vitelor. E delict, dacă un funcționar comunal lucră, fie chiar și în birou, la propășirea economică a poporului român?

Trist, dar adevărat.

Sebeșul-săsesc, 21 Aprilie.

Unul din cei de față.

— **Prelegeri populare în comuna Halmagel.** Ni-se scrie: Despărțământul Brad al Asociațiunii pentru cultura și literatura poporului român, împreună cu agentura din Halmagiu și-a ținut ședința de primăvară Duminecă la 8 Aprilie n. c. în comuna sus amintită.

Nainte de orele 12 a. m. a sosit dela Brad vrednicul profesor gimnazial dr. Ioan Radu în calitate de reprezentant, care la ora 1 p. m. însoțit de protopopul tractului Cornel Lazar, dr. T. Pap avocat, învățătorii Mihail Vidu și Enea A. Joldea, mai mulți halmageni între cari erau și străini au percurs calea spre locul designat.

Ajunși în comună am tras la biserică unde aștepta tot poporul din loc și comunele din jur în frunte cu preoții și învățătorii întimpinați din partea mulțimii cu ovațiuni: «Să trăiască!»

Binevenitează preotul Ioan Nicula, răspund: Dnii Cornel Lazar, protopop și dr. Ioan Radu. Intrând în biserică reprezentantul Asociațiunii explică poporului însemnătatea acestor adunări, dând apoi cuvântul dlui protopop. Dsa vorbește despre activitatea și patimile lui Isus Hristos. Modul de predare, înfrumșetarea cuvintelor a stârnit în popor o atențiune încordată, care după finire a fost aclamat frenetic.

Se cetește povestea foarte instructivă a lui «Macaveiu» cel mai vestit om în comună, care mai târziu se dă beuturii și devine cel mai nefericit.

Fazele prin care a trecut acest om împreună cu familia lui reproduse cu «schipticonul» au produs mare efect asupra poporului.

Urcă apoi tribuna simpaticul nostru bărbat dr. Teodor Pap, avocat în Halmagiu, care vorbește despre procese, arătând poporului greșelile ce obvin în multe cazuri, atunci când din neștiință intentează proces asupra dreptului de posesiune.

Nici că se potrivea o prelegere mai acomedată ca și aceasta, de oarece poporul din părțile acestea e foarte rău aranjat în dreptul său de posesor.

Prin astfel de prelegeri, banii ee de multeori i-a dat, la persoane cari în realitate nu au ajutat nimic cauzei, pe viitor vor rămânea în punga săteanului și numai atunci îi va cheltui când va vedea, că e necesitate și câștigul va fi pe partea lui.

Astfel de procedură din partea dlui dr. Teodor Pap, îi poate servi numai spre laudă.

Finindu-se programa, protopopul mulțumește reprezentantului, sfătuind și poporul ca cele auzite să le păstreze cu scumpătate, căci numai spre binele și fericirea lui vor fi în viitor.

În fine mulțumește preotul tuturor oaspeților și îndeamnă poporul ca să se deparțe fiecare la ale sale în liniște.

Oaspeții au făcut vizite la inteligența din loc, unde au fost bine primiți.

Proximele ședințe se vor ține în Pleșcuța și Iosăș.

Să ne vedem sănătoși!

Halmageanul.

— **Indieni în parlamentul ungar.** Camera ungurească a fost vizitată ieri de oaspeți exotici. Pe galeria de dame au apărut șapte indieni: patru bărbați și trei dame. Conducătorul societății era F. M. Kanga, avocat din Bombay. Era încă între ei dr. Settina cu familia, și neguțătorii Sur. Dalal și Khambala. Acesta din urmă și damele erau în port național indian. Societatea, a cărei membrii vorbesc cu toții fluent englezește și franțuzește sunt în călătorie de plăcere prin Europa. La Budapesta au venit dela Viena și vor petrece aici câteva zile încă.

— **O alegere de notar.** În 12 Aprilie a. c. era să se facă alegere pentru postul prim de notar în frunțașă comună Poiana (comitatul Sibiu). Între concurenți era și un fiu al comunei, pe care însă prim-pretorul nu l'a candidat, deoarece nu împlinise etatea prescrisă de lege. Îi mai lipsia 3 zile. Bravii poienari au rugat pe prim-pretor să le candideze și pe fiul lor, ceea-ce neîntâmplându-se, comitetul a declarat, că nu se lasă în alegere. S'a defițt alt termen pentru alegere pe 19 l. c. Ținuta deamă a comitetului a hotărât candidarea fostului al 2-lea notar, G. Bărbat la postul prim și a fiului comunei, N. Oprean la postul al 2-lea, ambii oameni vrednici. În modul acesta cu mare însuflețire s'a făcut alegerea. — Spre laudă servește aceasta inteligenței și poporului de acolo, spre onoare servește reuniunii meseriașilor, al cărei cumpănit președinte a hotărât ținuta membrilor meseriași din comitet. Au rămas mulțămii și prim-pretorul și poporul din Poiană. Iată ce face solidaritatea! *Til.*

— **Moartea unui romancier.** O telegramă din Paris anunță că vestitul romancier și membru al academiei André Theuriet a murit în etate de șeptezeci și patru de ani. După ce-a terminat dreptul s'a făcut funcționar de finanțe. Vieța de funcționar însă nu i-a plăcut și a început să scrie. Renumele literar și l'a stabilit cu poeziile și novelele apărute în «Revue des deux Mondes». De atunci a scris într-una mulțime de romane și povești, cari au fost traduse în toate limbile poetice. Cele mai multe scrieri ale lui Theuriet sunt istorii gingașe, sentimentale ale căror subiect le-a scos din vieța satelor franceze. A scris și studii literare și de beleartă, a încercat și cu dramă dar cu puțin succes.

— **Un indian milionar lăsând moștenitori în România.** Nu știm cari sunt fericiții, ce vor moșteni pe un milionar din Bombay, originar din România, a cărui moarte se anunță acum de acolo.

E vorba de o avere fabuloasă și care aparține soților Tasia și Elnikia Nicol.

Poliția capitalei a primit, prin filiera ministerului de externe, o adresă a poliției din Calcutta și prin care administratorul general al Bengalului arată, că Elnikia Nicol a plecat sărac acum mulți ani din România, părăsindu-și rudele. El s'a îmbogățit în India, murind fără testament și și fără a lăsa rude apropiate cunoscute. Autoritățile indiene cer autorităților românești ca să facă cercetări pentru descoperirea urmașilor milionarului din România.

— **Adunarea studenților unguri din Budapesta,** care n'a succes în săptămâna trecută și s'a amânat pe ieri, a suferit mare fiasco. De față n'au fost cu mult mai mulți decât în săptămâna trecută. Ziarele din capitală abia iau notă despre ea între noutăți. Sărac naționalism!

— **Manifestația dela 1 Mai.** Comitetul social-democraților din Arad a lansat următorul apel:

»Fraților! Tovarășii! Muncitori! Partidul nostru social-democrat din Arad, va avea o mare sărbătoare în ziua de 1 Mai 1907 Mercuri înainte de Paști.

La serbarea asta vă rugăm și pe D-voastră să luați parte în număr cât se poate de mare. Cu atât mai vârtos să luați parte, căci o astfel de serbare încă nu s'a făcut până acum la noi, și această sărbătoare, este sărbătoarea lucrătorilor din întreaga lume.

Vom face o mare manifestare pe străzile orașului Arad. La serbarea noastră vor lua parte mii și mii de oameni.

Programul serbării: 1. Dimineața la jumătate la 7: Imnul muncitorilor, cântat de muzica dela fabrica de vagoane 2. După amiază la 2 ore adunare populară pe piața Szabadság-tér. Se vor ține vorbiri în limba română și maghiară. 3. După adunare, manifestare pe străzile orașului. Cu stimă frățască: *Partidul social democrat.*

— **Catastrofa vaporului «Berlin».** Din Londra se telegrafează că oficiul marin ieri a decis în chestia vaporului «Berlin». În urma deciziei, vaporul la plecarea din port era în stare bună și provăzut cu mijloace de salvare. Innisipirea vaporului a fost rățăcirea nefericitului călăuz de pe vapor, care ne luând în considerare puterea curentului și timpul nefavorabil, a voit să conducă vaporul în canal. Din cauza viforului, lucrările de salvare au fost imposibile, încât matoșii nici apropiu nu se puteau de vapor. S'au încercat toate posibilitățile de salvare. Conducerea vaporului n'a corăspuns pretențiilor în timpul catastrofei.

— **Concert la Blaj.** Sunțem informați, că la 19 Mai tinerimea universitară din Cluj va aranja un concert la Blaj în favorul gimnaziului dela Brad. Au promis deja concursul dsoarele *Virginia Gall* și *Geta Hodoș*, precum și dl *N. Brătianu*.

— **Rățăcirea lui Osiris.** Milionarul francez Osiris, nu de mult mort, care a testat institutului Pasteur din Paris aproape patruzeci milioane, a testat și orașului său natal Bordeaux două milioane franci, cu scop de a cumpăra un vapor ca asil pentru cei fără adăpost. S'a gândit poate, că dacă lasă dorința de edificiu, au să se cheltuiască banii cu locul, clădirea, anteprenorul, până când un vapor folosit se poate cumpăra foarte ieftin, și cea mai mare parte a sumei poate să aducă percente. Osiris a lăsat dorința, vaporul să staționeze pe riul Gironde în Bordeaux. De oarece însă lângă Bordeaux curge riul Garonne și la depărtare de 20 kilometri se împreună cu Dordogne și numai d'aci încolo poartă numele Gironde, testamentul a fost atacat de rudele îndepărtate ale lui Osiris și judecătorii francezi chemați a decide dacă lucrul de căpetenie este numirea, ori faptul, scopul lui Osiris de a înființa asil pentru cei fără adăpost.

— **Intâmpinare.** Ni-se cere să publicăm următoarele:

În prețuitul ziar «Tribuna» Nr. 63 sub rubrica «Correspondență din Munții Apuseni» pseudonimul «Negreanu» se năpustește asupra mea cu invective, care eu niciodată nu le-am meritat.

Nu insist a enumera meritele mele, am servit timp de 28 ani ca notar tractual și 7 ani ca preot capelan. Notific: sunt membru ordinar la toate așezămintele noastre culturale, — după puțință la masa studenților din Brad am contribuit cu 20 cor., iar pentru gimnaziul din Brad 200 coroane, mi-ar plăcea să știu oare, «Negreanu» care numai din Neagra nu e, cât a contribuit pentru scopuri culturale? *Nicolae Candrea.*

— **Tren aruncat în aier.** Din Cernăuți se telegrafează că pe linia Iași-Pascani a deraiat un tren de povoaară care transporta patruzeci și două vagoane petrol brut. Locomotiva a explodat și întreg trenul s'a aprins. Oribila explozie s'a auzit până la mare distanță. Cincisprezece vagoane au fost foarte ruinate, celelalte sau sfărmat total. Conducătorul și alți cinci muncitori au murit, trei au fost grav răniți. Cadavrele sunt mutilate grozav. Cauza catastrofei a fost prea puțină forță a construcției părții de jos.

— **Necroloage.** Subscriși cu inima frântă de durere aducem la cunoștința tuturor rudeniilor, prietenilor și cunoscuților trecerea din vieța la cele veșnice a iubitului nostru soț, tată, soțru

bunic și cumnat Moise Pantoș, inv. emer. gr. or. român, întâmplată la 7 ore dimineața, după lungi și grele suferințe în anul 69-lea al etății și 45-lea al căsătoriei. Rămășițele pământești ale scumpului defunct se vor așeza spre veșnica odihnă la 11/24 Aprilie a. c. la 10 ore în cimiterul gr. or. rom. din loc. Pilul-mare, la 9/22 Aprilie 1907. Fie-i țărâna ușoară și memoria binecuvântată! Terezia Pantoș născ. Ciobriș soție, Vincențiu, Ioan, Ersilia, Mihai și Romulus, fii și fiice, Eugenia Pantoș născ. Popovici, Sidonia Pantoș născ. Dorea, Ioan Fofiu, Marioara Pantoș născ. Siladi, Iuliana Pantoș născ. Rutar, nurori și ginere, G. Cobriș, văd. Ana Tildan născ. Ciobriș, Ioan Nica cumnați și cumnată, Aurelia, Octavian, Hortenzia Miron, Traian, Emil, Cornelia, Augustin, Adrian, Angella, Coriolan, Angella, Aurelia, Emil, Romulus și Florica, nepoți și nepoate.

— Facem cunoscut tuturor rudeniilor, amicilor și cunoșcuților, că preaiubita noastră soție și mamă Elena Medean n. Tipeiu, după un morb greu și îndelungat, și-a dat nobilul său suflet în mâinile creatorului astăzi la orele 1 și jum. d. a. în etate de 45 ani și în anul al 21-lea al fericitei sale căsătorii. Rămășițele pământești ale scumpei defuncte se vor înmormânta Joi, în 12/25 Aprilie a. c. la 3 ore d. a. în cimiterul gr. or. din loc. »Dormi în pace suflet blând, că plăcut era Domnului sufletul tău, pentru aceasta s'a grăbit să scoate din mijlocul răutății!« Inț. Sol. 4, 14. Sebeșul-săsesc, 10/23 Aprilie 1907. Sergiu Medean, protopresbiter, ca soț, Hortensia, Enea, Ionel, Sabin, Lucia, Coriolan, Roma, Virgil și Sergiu, ca fii și fiice.

— Ni-se trimit următoarele: Sofia Cloambeș născ. Popescu în etate de 45 ani și 25 ani a fericitei sale căsătorii după lungi suferințe și-a dat nobilul său suflet în mâinile creatorului la 19 Aprilie st. n. 1907. Rămășițele pământești ale scumpei defuncte s'au așezat spre odihna vecinică în 21 Aprilie n. 1907 după ritul bisericeii gr.-ort. rom. în cimiterul din comuna Șușanoveț (Sziklás). Șușanoveț la 22 Aprilie st. n. 1907. Fie-i țărâna ușoară și memoria binecuvântată și în veci neuitată.

— Colaboratorul lui Conan Doyle. Zilele trecute a murit în Londra un tiner gazetărilor talentat Robinson Fletcher. Contemporanii săi, în buna credință că gazetăria n'a îmbogățit încă pe nimeni, au pornit listă de subscriere în interesul văduvei și-a orfanilor.

Spre cea mai mare surprindere însă le-a venit la cunoștință că prietenul lor n'a murit fără a-vere și că s'a îngrijit foarte bine de văduvă și orfani. Adevărat că nu atât Robinson, cât Conan Doyle este autorul cu noroc al întâmplărilor Sherlock Holmes. În zilele de agitație a întâmplărilor Sherlock Holmes editorii s'au mereu pe Conan Doyle pentru volume tot mai multe. Și el vărsa volumele, până când putea. În sfârșit nu mai putea, creierul i-s'a oboșit. În sport căuta să-și recâștige forțele pierdute.

Jucă Golf pe atunci. Într-o Duminică Fletcher s'a dus la joc însoțit de Conan. Pe drum se plânse gazetărilor.

— Dacă nu mi-ai lua în nume de rău... încercă Robinson.

— Spune numai — îl încuraja Conan Doyle. Robinson îi predă acum planul romanului său și lui Conan Doyle îi placu astfel, încât numai decât se puse pe scris. Astfel s'a născut romanul său intitulat »Canele din Baskerville«. De astădată ca autor nu mai juca rol Conan Doyle singur ci lângă numele lui figura și al lui Robinson Fletcher. Romanul a avut succes enorm și până acum a ajuns o sută ediții. Venitul cărților Conan Doyle l'a împărțit cu colaboratorul său, ba acuma după moartea lui a asigurat tantiemele în favorul văduvei și-a orfanilor.

— Mulțămită publică. În numele comitetului »Reuniunii române de cântări din Sassebeș« exprimăm și pe această cale, cea mai sinceră mulțămită și recunoștință institutului de credit și economii »Sebeșana« pentru ajutorul de 100 cor. votat, precum în alți ani, așa și în anul acesta, în favorul Reuniunii noastre. Sebeșul-săsesc la 22 Aprilie 1907. Pentru comitet: Ioan Pavel președinte. George Albu secretar.

— Invitare. Despărțământul protopopesc Buteni al »Reuniunii învățătorilor români dela școlăle conf. gr. ort. din protopopiatele arădane I—VII« cu concursul corului din Buteni aranjază Joi, în 26 Aprilie (9 Maiu) 1907 în sala mare de

la hotelul »Coroana« din Buteni concert împreună cu teatru și dans.

— Pentru o întreagă uniformă de haine bărbătești (3 metri) pănură de lână fl. 6.50—7.50 și 8.50. Pofțiți și cereți muștră. Excluziva măgăzină a fabricii de pănuri Leichner és Fleischer în Arad, Szabadság-tér 17.

— Nu știe ce e spre binele lui, cel-ce spre îngrijire mustăților folosește tot felul de unsoari. Ceea-ce dă culoare frumoasă mustăților, ce le întărește și le îndesă este numai vestita unsoare de mustăți de Hajduság (Hajdusági bajuszpedró,) inventată de Grósz Nagy-Ferencz, farmacist în Debreczen. — 3 șcutule 2 cor. 50 fil., trimise rauce cu rambursă.

— Mijlocul cel mai bun de înfrumșetare din lume! — Crema de față Regina,

care pentru însușirea neîntrecută de frumșetare la expoziția din 1900 în Paris a fost premiată. Crema Regina, curăță fața în timpul cel mai scurt față de orice catifelată. Un borcan 1 cor. 40 fil. Pudra Regina de cea mai bună dintre pudrele de pân'acum cunoscute. Se vând în culoare albă, roză și cremă. O șcutulă 1 cor. 40 fil. Săpunul crema Regina, e săpunul cel mai bun de toaletă pentru înfrumșetare a feței. O bucată 70 fil. De vândut în laboratorul chimic al lui Temesváry József, apotecar Szeged, Petőfi Sugár-ut și la Török József, apotecar, Budapeșt, Király-utca.

— Antidol este medicamentul cel mai bun contra durerii de cap, migrenă, trocnă. Pentru efectul admirabil a fost premiat la expoziția de igienă din Paris, Londra, Berlin și Bruxela cu medalia de argint. Medicamentul nu trebuie beut, ci pe palmă pus și sorbit. O sticlă de Antidol costă 120 cor. Se capătă în toate farmaciile și în laboratorul chimic a lui Vilmos B. Debreczen.

Ultime informațiuni.

— Serviciul nostru telefonic. —

Arad, 24 Aprilie 1907.

Barbarii în Bihor.

Dela Oradea-mare primim următoarele:

In comuna Berechiu administrația s'a purtat cât se poate de scandalos și de mișelește cu primarul local Petru Ponta, care luase parte la adunarea din Beiuș.

Solgăbirăul Markos, însoțit de jandarmi, a intrat în școală, unde învățătorul George Cosma ținea lecții cu copiii. Solgăbirăul a început să întrebe pe câte un copil:

— Mă știi tu hora lui Iancu? Copiii răspundeau, că nu o știu, la ceace șovinistul slujbaș, le răspundea, că mint.

Primarul auzind că solgăbirăul e în școală, s'a dus și el acolo. Dar abia a intrat pe ușe și solgăbirăul a început să-l înjure în modul cel mai infam, iar jandarmilor le-a dat ordin, să-l arunce afară. Primarul a fost maltratat în chipul cel mai neomenos.

Se trezește pe urmă, că e suspendat. Și întrebând, că din ce cauză? — e străpuns cu sulița din partea jandarmilor.

Administrația voiește să provoace scandal, ca să poată proclama starea de asediu în întreg comitatul. Cu deosebire și-a îndreptat atenția împotriva comunei Berechiu din cercul Ugrei, care la alegerile de deputat s'a purtat românește.

Klintok și soții deasemenea agită, ca să se pună piedeci acțiunii de protestare, pornite din partea românilor, Știrea mobilizării armatei se susține.

Aviz inteligenței bihorene.

Amănunte despre cazul din Berechiu prin postă.

Administrație romanizată. Zakariás János a prezentat azi ministrului de interne o petiție lungă contra comitelui suprem din Făgăraș Pausnern, acuzându-l că a romanizat întreagă administrația comitatului. Petiția e semnată de 200 alegători, între cari și câțiva români.

Patrioții bănățeni, cari petrec în capitală au hotărât înființarea unei lige în contra mișcărilor pangermane. Azi au lansat un manifest, în care convoacă adunarea de constituire pe Duminică, 28 I. c.

Patriarhul Brancovici, care a sosit ieri în capitală a intervenit la guvern, ca să fie respinsă hotărârea congresului sârbesc. Se spune că ar fi cerut coadjutor pe lângă sine. Astăseară a plecat la Viena.

Proiectul despre iudicatura curială e deja gata. Săptămâna viitoare va fi prezentat camerei, deodată cu proiectul pentru ameliorarea salarelor funcționarilor dela căile ferate.

Felurime.

Isprava unui reporter. Nu demult regina regentă a Țărilor de jos vizită bucătăria populară din Amsterdam. Dama de onoare conduse pe regentă prin toate camerele și pe urmă la bucătărie. Regina-regentă gustă bucatele și le găsi escelente. Ochii bătrânei bucătărese începură să strălucească de bucurie.

— Și unde păstrați proviziunile? întrebă în fine suverana.

— Aci, Majestate! răspunse bătrâna deschizând un dulap mare.

În momentul acela câteși trei femeile scoasere un țipet de spaimă. În dulap se afla ascuns un om. Se înțelege, că imediat se acuză bucătăreasa, că cu toate bătrânețele ei, mai aleargă după amor; dar bucătăreasa declară indignată, că nu mai văzuse nici-odată pe acel om. În cele din urmă străinul ieși din dulap și atunci se constată, că el era reporterul unui mare ziar din Amsterdam, și se ascunse în dulap, ca să poată face un reportaj exact despre vizita reginei-regente în bucătăria populară.

Economie.

Lapte crud aseptice.

Până acum de curând, clinicianii și bacterologii admiteau că molipsirea tuberculozei se făcea mai cu seamă prin praful încărcat cu microbi cari pătrundeau în plămâni prin respirație. Era de asemenea constatată că, în unele cazuri, otrava se poate introduce în organism, fie prin intestine, fie prin piele, fie prin mucoase. Dar nimeni n'ar fi cutezat să susțină că tuberculoza pulmonară să poată avea o origine intestinală.

Lucrările mai noi ale profesorului Calmette fac să se creadă, că împotriva părerii generale, tuberculoza plămânilor ar fi o urmare, aproape în toate cazurile, a unei infecțiuni săvârșită pe căile digestive, și procesul tuberculos ar începe prin vasele capilare ale plămânului, și de acolo se întinde la alveole și la bronșii.

În fața unor concluzii așa de grave, se înțelege ușor cât de însemnată este chestiunea primejdiei laptelui și a produselor sale, când e luat dela vaci tuberculoase.

Spre a înlătura aceste primejdii, precum și acelea cari rezultă din molipsirea laptelui din încărcarea cu praf necurat din aer, s'a născut procedeul sterilizării, în urma căruia laptele este fierț la mai mult de 100 de grade, și procedeul pasteurizației, la care nu se întrebuițează decât o temperatură de 75 de grade, dar urmată de o răcire bruscă.

Aceste proceduri n'au dat însă toate rezultatele bune așteptate, căci este drept că suprimă elementele patogene (producătoare de boale) dar distrug în același timp fermitățile solubili ai laptelui, cari sunt neapărat trebuincioși pentru ca laptele să fie mistuit.

De altfel, din punctul de vedere special al tuberculozei, primejdia nu este înlăturată cu laptele sterilizat și pasteurizat.

În adevăr, din experiențele făcute de curînd de d-nii Calmette și Breton, rezultă că bacili ucizi prin căldură dau aceleași reacțiuni ca și tuberculina, și că înghițirea produselor tuberculoase, chiar sterilizate prin căldură, este foarte primejdioasă pentru inșii tuberculoși și poate că nu este nevătămătoare nici pentru cei sănătoși.

Idealul ar fi deci să nu se întrebuițeze, mai cu seamă pentru hrănirea copiilor și a bolnavilor, decât lapte perfect curat, adevărat luat dela vaci, cari nu au nici cel mai mic stigmat tuberculos, — lapte care poate fi mâncat crud, astfel încât să fie cu ușurință mistuit, având toți fermenții mediuștri.

Întrebuițarea laptelui crud aseptice a dat rezultatele cele mai bune, și s'a răspândit cu iuțeală în Germania și în Italia, iar acum începe să se răspândească și în Franța.

Cea mai mare greutate este a obține un asemenea lapte, cu toate garanțiile indispensabile și mai ales de a forma un personal știind să aplice cu conștiință regulile aseptice și anti-sepsiei.

Ca un exemplu demn de a fi imitat, se citează încercarea făcută pe această cale de frații Delanghe, farmaciști în Roubaix (Franța) cari au întemeiat o fermă în care laptele dat de niște vaci absolut sănătoase, este obținut și pus în vase, prin proceduri strict aseptice.

Această fermă-lăptărie e așezată în mijlocul unor pășuni foarte frumoase.

Cea dintâi prevedere este privitoare la alegerea vacilor, cari sunt toate tuberculinizate și ținute la încercare, în observație, o lună de zile.

Această probă elimină cam vr'o 65 la sută din vitele cumpărate în condițiunile obicinuite. Vacile sunt de rasă flamandă, de sânge bun.

Hrănirea vacilor se face cu cea mai mare îngrijire: vacile sunt date la pășune câte patru pe hectar și o porție de grăunțe. Ele sunt întreținute într-o perfectă stare de curățenie și sunt spălate în fiecare zi cu apă cu sodă. Nu se cere dela fiecare vacă decât cam 15 litri de lapte pe zi.

Grajdul este văruit curat, și spoit des; pe jos se spală cu laurenol. Pe jos și ieselele sunt cimentate; ușile au un fel de rețea de sirmă cari apără pe vaci de muște. În fund sunt așezate mai multe curse de prins muștele.

Mulgerea se face cu toate precauțiile aseptice: ugerul este spălat cu săpun și cu apă caldă, și e șters apoi cu servete antiseptice; mulgerea se face de femei, îmbrăcate în bluze curate, ca și infirmierele, în mâni mănuși sterilizate.

Pentru fiecare vacă este un vas special: nu se amestecă diferitele feluri de lapte, spre a păstra fiecare aciditatea lui fixă, care e de neapărată trebuință pentru ca laptele să se păstreze.

Laptele dela fiecare vacă, strâns de o parte, este pus într-o răcitoare, și trimis la laboratoriu, în oraș este vorba acum ca laptele să fie predat curat clientului.

Aceleași precauții antiseptice se iau la umplerea sticlelor; laptele este trecut dintr'un vas într'altul printr'un sistem de sifoane și de pompe aspirante, — fiind astfel la adăpost de orice atingere suspectă.

Toate instrumentele cari vin în contact cu laptele sunt sterilizate.

Laptele obținut cu aceste garanții se poate transporta și păstra, fără să se altereze în vre-un fel, timp de 8 zile cel puțin, chiar în timpul celor mai mari călduri.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta

Budapesta, 23 Aprilie 1907.

INCHEEREA la 12 ORE :

Grâu pe Aprilie 1907 (50--kg.)	8.49—8.50
Secară pe Aprilie 1907	6.76—6.77
Ovăs pe 1907	7.73—7.74
Cucuruz pe Maiu 1907	5.54—5.55
Grâu pe Octomb. 1907	8.49—8.50

INCHEEREA la 5 ORE :

Grâu pe Aprilie 1907.	8.62—8.63
Secară pe Aprilie 1907	6.80—6.82
Ovăs pe Aprilie 1907	7.74—7.75
Cucuruz pe 1907	5.54—5.55
Grâu pe Octomb. 1907	8.60—8.61

— Prețurile socotite după 100 kgr. și în bani gata. —

Piața din Aradul-nou.

500—600 mm. Grâu	7.20—7.30
400—500 " Cucuruz	4.90—5.—
Semnare nominală, Ovăs	7.—
" " Orz	6.—
" " Secară	5.60—5.70

Prețurile în coroane, per kgr.

Piața din Arad.

Cursul spiritului.

Spirit rafinat en gros	159
" " detail	162
Spirit brut en gros	158
" " detail	159
Lăture uscate per kilg.	16
Unsoare de porc	145.—146.—
Slănină	112.—113.—
Prune uscate de Bosnia 26.40	26.40—17.54
Pezmet de prune	42.—43.—

BIBLIOGRAFIE.

Carte didactică aprobată. Ministrul cultelor și al instrucției a aprobat cu rezoluțiunea sa dela 28 Martie a. c. nr. 28.419 următoarele scrieri de ale dlui Iuliu Vuia.

1. Curs practic de limba maghiară pentru clasele 1, 2 și 3 ale școlii primare, care cuprinde: exerciții de citire, intuițiune și gramatică, precum și elemente de aritmetică și geografie și

2. Curs practic de limba maghiară pentru clasele 4, 5 și 6 ale școlii primare, care cuprinde: exerciții de citire, intuițiune și gramatică, precum și elemente din aritmetică, geografie, istorie și constituție.

Redactor responsabil Ioan N. Iova.
Editor-proprietar George Nichin.

Gorespondent

de limba germană, română, posibil și limba franceză, cu cunoștiințe de comptabilitate

se caută

pentru o casă de manufactură en gros în România.

Condițiuni speciale: Să fie creștin, etatea cel mult 30 de ani, liber de armată, de preferat cei cari au mai lucrat în branșa manufacturii.

Oferte cu pretențiunile de salar și extrase după certificatele de studii și de serviciu în cele trei limbi, a se adresa la Administrația ziarului sub

„D. P. 16“.

Slănină, unsoare
și tot felul de articole
de cârnățarie
pe lângă prețurile cele mai avantajoase
se poate căpăta zilnic în băcănia lui
Garay Károly
Arad, piața Boczkó nr. 2.

Se caută

Un candidat de avocat

cu praxă bună.

Reflectanții să se adreseze la avocatul

Dr. Joan Papp, Brád.

Dacă te doare capul

nu întârzia, ci folosește îndată
Se capătă în ori-ce apotecă și drogerie.
„pastila” **Migrain** a lui Beretvás
de care în cinci minute înceată ori-ce durere nervoasă

de cap, chiar dacă ar fi cronică.

Întrece ori-ce medicament cunoscut până acum. Efectul său e admirabil și la durerile cele mai mari de cap.

Deposît principal:

Beretvás Tamás, apotecar **Kispest.**
Rákóczi u. Nr. 22.

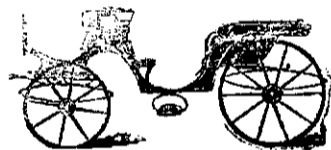
:: La comanda de 3 șcatule se trimite franco ::

Caut un desemnătoriu și un practicant

În cancelaria mea de arhitectură. Cei cu studii și cu școală de industrie sunt preferați

Ioan Niga, arhitect

A R A D, József főherceg-ut nr. 1.

FABRICĂ DE TRĂSURI alui

Vadász és Grósz

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)

aranjată pentru putere electrică.

Își recomandă trăsurile de fabricate de rangul prim, care se află permanent în deposit.

La expoziția din Oradea-mare au fost premiate.

Telefon pentru întreaga provincie nr. 445.

La dorință se trimite preț-curent gratuit și franco.

Legătoare de ciorapi

ARAD

Andrássy-tér nr. 20.

(Palatul Fischer Eliz).

Stă la dispoziția p. t. publicului

GROSZ NAGY FERENCZ

farmacie și laborator
de articole cosmetice

DEBRECZEN, colțul străzii Șaş
recomandă cele mai renumite medicamente ale sale.

132 de ani cu bun renume!!!

Hajduság
Hajduság.

Pomadă de mustață DE HAJDUSÁGI!

Mustața e frumoasă
dacă întrebuințezi
pomada Hajduság,

cea mai bună pentru creșterea și potrivirea muste-
țelor, pregătită din materie neunsuroasă. Efectul
se vede foarte iute și cu siguranță. Scutit prin
lege. Un borcan 50 fil. Prin poștă se trimite numai
3 borcane cu 15 Cor. Pe lângă rambursă gratuit.

Mai mulți de o mie de medici renumiți re-
comandă și comandă pacienților lor

Balзамul reșesc
contra podagrei și a reumei,
recunoscut mai bun medicament de în-
treagă lume.

O sticlă 2 cor. în provincie 2 cor. 50 fil. 3 sticle 6 cor. 65 fil. pe
lângă rambursă gratuit. Medicament îngăduit de către ministrul de interne.

CREMA FAY. O mare bucurie poate fi pentru dame, că au în-
ventat un medicament, unicul, ce nu-i stricăcios
pentru pielea feței.

Știind că toate alifile de păcăcum pentru înfrumusețarea feței sunt
stricăcioasă, după multă strălucire mi-a succedat, se inventă un medica-
ment nestricăcios. Nu conține mercuriu, prin urmare:
Crema Fáy e unica nestricăcioasă contra pistruiilor, jubri-
ților și alte boale de piele.
Crema Fáy deălbă ori ce beșicătură, pecingini și ori
ce pată.
Crema Fáy face să dispară șărăciturile, fața pielii o face mai
fină și mai curată.
Crema Fáy nu conține nici plumb nici mercuriu, și astfel
nu e stricăcioasă.
Crema Fáy nu conține materii unsuroase, e în formă de spumă,
cu miros plăcut și nu face să lucească fața.
Crema Fáy se poate folosi și ziua, deoarece nu conține un-
suroare și suplimente fine poudra.

Un borcan de CREMA FAY 1 cor. Săbunul Crema Fáy, regele să-
punților de toaletă: 1 cor.

Pudra Fáy întrebuințată cu crema cu tot redă feței o culoare
frumoasă, purpurie. O cutie 1 cor.

Pentru sulemenirea feței corespund trei culori, de-
șișă unul 8, roșie unul 12
și roșie închis unul 18, deci la comanda rog să vă provocați la numerii.
Acestea alifii sunt atât de naturale, încât ori cine le poate întrebuința fără
se observa însă. — Un borcan 4 cor.

Apă de pistrui. Cel mai bun medicament pentru înlăturarea a
pistruiilor efect admirabil, căci îndată redă feței
culoare curată, și nu-i stricăcios. Prețul unei sticle 1 cor. 20 fil. Săpun
de față pentru această apă 80 fileri.

Medicament pentru vopsirea părului în culori
blond,
brunet și negru. Efect la moment. O singură vopsire e îndăjuns, ca pă-
răi sau mustata o lună să aibă culoarea ce-o dorește. Nu înăsprește pă-
răi. O sticlă cu medicament pentru ori și ce culoare 4 cor., ce
e de ajuns pe un an întreg.

Picturile Senega pentru piept. (Contra tusei) și a
astmei. — Iarna în-
deosebi pe vremea, când e noros mulți salăr din tusa, respira-
neregulată, astmă, nădușeală etc. Aceste boale îl istonească pe om în un
grad, că de multori abea poate să doarmă, asudă, are dureri de cap,
spate. De toate acestea se poate mântui ușor, dacă întrebuințezi Pic-
turile Senega pentru piept. Prețul unei sticle 1 cor. 40 fil.

Blenorrhin este cel mai bun medicament pentru boale venerice
atât la bărbați cât și la femei. În o săptămână
deplină însănătoșare chiar și la morburile vechi. Mare discreție,
pe din afară cu inscripție »Colonialis». Prețul unei sticle cu cele necesare
ce ajunge se vindece pe femeie sau bărbat, 3 cor. 50 fil.

Pilule Resanguin, unicul medicament în caz de neregularitate
periodică, la dureri ascunse și la răceli
de acest soi. Inceată durerile, la moment redă sănătatea. — Un
borcan 2 coroane.

Picături indiane pentru dinți alui NAGY. Frecând
gingivale cu ele, du-
rerile de dinți provenite din ori ce cauză, ncteează la moment. O sticlă
20 de fil.

FARMACIA
GROSZ NAGY FERENCZ
DEBRECZEN.

comandele pentru liferarea se face cu reîntorcerea poștei
în întreaga țară.

Caut pentru cumpărarea urgentă două-trei luntrii de transportare pentru lemne.

întruna să poată suporta 30—40 stânjini.

Kemény Manó,
intreprinzător,
Arad, în strada Batthyányi.

Dacă vrei să cumperi
ghete bune și țititoare
de lângă prețuri ieftine
să te adresezi la pantofarul

Czernóczy Mihály

ARAD, str Kossuth nr. 67

care are mare asortiment de ghetă pregă-
tite de el însuși.

Comandă după măsură se fac prompt și ieftin.

Ioan
Philipovits
fabricant

de ornamente, stea-
guri bisericesti

steaguri pentru reu-
niuni și baldahin

VERSECZ.

Ciorapi!
Cămăși matroz!
Sokne, mănuși de mătăasă și
ată, în cali-
tatea cea mai
bună, asortiment bogat.

Prețuri absolut ficse!

Bársony Andor

mare prăvălie de ciorapi
Arad, piața Libertății nr. 17.

SPECIALIST!

„Laboratoire Cosmetique Matild”

Contra catharelor cele mai învechite a le
ofticeii,
mai folositor e decât ori și ce altă siru-
pul de brad Cas-
tillio. Alină tusa, în-
cteează asudările de
peste noapte, paten-
tează apetitul bolna-
vului, încteează scui-
parea de sânge. Pre-
țul unei sticle 2 cor.
40 fil. În casuri de
tot gra și pilulele
„Guajacolin” o
cutie 4 cor.

47 Kigr. cântărea
di Dr. Ge. a Att'ia din Volo-
sánka, care din tubercu-
loasă s'a vindecat prin siru-
pul de brad Castillio și de
siruful Hypophosphat

s'a îngrășat de 120 Kigr.

pentru anemici,
femei în galbi-
nare, pe cari li
doare foarte mult
mijlocul spatelor,
cărora le slăbesc pu-
terile la un lucru
bagatel, pe cari con-
secvent li doare ca-
pul slabilor, cari doresc că se îngrășe și în-
trească, cel mai bun medicament e „SYR
HYPOPHOSPH. Co KUN”, recomandat
de mai mulți medici. O sticlă 2 cor. 40 fil.

Epistole de recunoștință în schimbul tim-
brelor de bimstere pot da ori și cui.

Îată câteva:

On. Dni Kun István, farmacist în Hajduszovát.
Vă rog a-mi mai trimite o sticlă sirup de brad. Cu
efectul celei lalte sunt deplin mulțumit. Cu stimă
Nicolau Bogdan, paroch, Miclău-Lazur, u p. Drág-
Cséke.

On. Dle! Lucrurilor publicate în ziar nu le-am dat
crezământ până acum, dar de când am comandat dela
Dta siripul Hypophosphat, recunosc că și în ce-
nusă se găsește mărgăritar. Ori și cui pot reco-
manda cu conștiința liniștită medicamentele D-
voastre. — Dzeu să te trăiască, ca să poți lucra
pentru binele omenimei etc. Alexandru Gera,
preot gr.-or., conducătorul domeniului episc., Beiuș.

Fără mercuriu și plumb! Nestricăcios!

Doamnelor!

Dacă doriți o față curată, fru-
moasă și rămenă să-ții delă-
turi pistrui, petele de ficat,
so întrebuințezi

CREMA-
ALIFIA-
SAPUNUL
PUDRA
MATILD
coroană.
cor. 60 f.
80 fileri.
1 coroană.

Dacă nu folosește, prețul se retrimit!

Nu mai mor porcii!

Pravul de porci (scutit prin lege și sprijinit de
stat) este o in-
venție epocală
pentru econo-
mii. Cine o în-
trebuințeează
după îndrumă-
rile prescise:
porcul scapă
și de boala
cea mai pri-
mejdioasă și
că cele scrisă
nu formează
reclamă, mă
îndătorese se
dau prețul
pentru fiecare
porc mort, da-
că întrebuin-
tând acest prav,
porcul totuși o murit. — O
cutie 2 coroane.

Se capătă
la farmacistul KUN ISTVÁN
laboratoriu de medicamente cosmetice

„Laboratoire cosmetique MATILDE” (intemeiat
după modelul celui din Paris la 1895 în Budapesta)
HAJDUSZOVÁT 3a (lângă Debreczen).

**Nu-ți asudă mai mult
picioarele**

dacă întrebuințezi

„Sudin“

cel mai potrivit medicament al
timpului modern contra asudării
mânilor și a picioarelor. După în-
trebuințarea unei sticle, deplin
succes.

Prețul 1 cor. cu pene cu tot.

Pregătitorul :

Farmacistul Nagy Kálmán Nyiregyháza

— Expediție promptă prin poștă. —

Dacă vrei întrebuința distrugător
de bătănturi numit

„Togo“

fără nici o durere te vei scăpa
de bătănturi.

Prețul unei cutii 1 cor.

Acesta e pregătit — și adus în
circulație după metoda profeso-
rului japonez Dr. Takacu — de
cătore

Cimbale

cu aparat intern de oțel, cu ton fermecător de
frumos, cu ajustament plăcut liferează pe lângă
rate și cu bani gata

fabrica de instrumente muzicale

VARGA ARPAD

MAKÓ

(Lădița de poștă nr. 31)

Preț curent mare și ilustrat
se trimite gratis și franco.

AMESTEC DE CAFEA PRĂGITĂ INDIANĂ

e cea mai bună; cea mai aromatică, cea mai cercată și totuși cea
mai ieftină cafea dintre toate cele cunoscute până acum.

Se capătă în ARAD numai a

Rothstein Mór

Telefon 350. prăvălia de delicatose și specerie „La pisica neagră“ Telefon 350

Arad, piața Szabadság nr. 3.

Aduc la cunoștința onoratului public cumpărător, că amestecul de
cafea făcut de mine, va fi compus numai din **cafea nobilă de
India sudică**, de trei ori pe săptămână, cu mașini de prăgit ale
mele foarte comandate spre acest scop, chiar de aceia mă adre-
sez cu aceia rugare către publicul din Arad și jur se binevoiască
se facă la mine o încercare, să se convingă despre cele spuse.

Amestecul de cafea indiană pregătită, se poate căpăta
în următoarele pachete: $\frac{1}{8}$ klg. 50 fil., $\frac{1}{4}$ klg. 1 cor., $\frac{1}{2}$ 2 cor.

Mağazin mare de :

Vinuri de șampanie franțuzești și ungurești,
liquer din țară și străinătate, precum tot felul
de articoli de specerie.

AVIS!

Am onoare a aduce la cunoștința onor. public, că în Arad,
strada Weitzer János nr. 10 (casa dr. Robitsek)

am deschis

un salon

toilette

unde pregătesc bune și foarte ele-
gante di stofe engleze și franceze cu prețurile cele mai moderate.
Experiențele atât eu cât și femeia mea am câștigat în orașe mai mari.
Totodată aduc la cunoștința onor public, că în salonul meu
se poate învăța a croi modern în cel mai scurt timp.

Cerând sprijinul onor. public, sunt

cu stimă:

Weisz Samu, croitori de
haine femeiești.

Se primesc fete cu plată și învățăcele.

Nr. telef. pentru oraș și comitat 509

BANI

pe moșii și case de închiriat din Arad
cu amortizație de 10—70 ani

după mărimea sumei împrumutate cu 4, $4\frac{1}{4}$, $4\frac{1}{2}$, $4\frac{3}{4}$
și 5%, pe lângă dividendă de mijlocire și amortizație de
interese corăspunzătoare până la valoarea cea mai mare.

Spese anticipative nu sunt, la dorință anticipez spe-
sele de intabulare, convertez datoriile de interese mari.

Resolvare grabnică, serviciu prompt.

SZÜCS F. VILMOS

Representanța pentru mijlocirea de împrumuturi a

Institutului pentru credit fonciar din Sibiu

pe teritorul comitatului Arad, orașului Arad, comitatului
Bichiș, Gyula, Ciaba.

ARAD, Karolina-uteza 8. (Casa proprie.)

(Lângă filiala Poștei.)

Primesc pe lângă onorar acuisitori de afaceri abili
și demni de încredere.

Atelierul aurarului STOLCZ J.

Pregătește tot felul de lucrări de aur, argint, de
pietrii scumpe și turnătorie de artă.

Primesc transformare de juvaere vechi.

precum orice fel de reparături. Primesc atât între-
girea, precum și
repararea instrumentelor de casă, a juvaerilor
de gală maghiară, antice, aurărie în foc și ar-
gintărie pe lângă garanță.

Stolcz J., aurar

**A R A D, strada Weitzer János Nr. 2.
Palatul Minoriiilor.**

OPURI și BROȘURI

Se recomandă

FOI PERIODICE

a executa următoarele:

INVITĂRI

BILETE DE LOGODNĂ
după dorință și în culori

BILANȚURI

ANUNȚURI FUNEBRALE

• Tot felul de lucrări tipografice •

atingătoare de această branșă

PROGRAME

BILETE DE CUNUNIE
după dorință și în culori

ADRESE

BILETE DE ÎNTRARE

„TRIBUNA“

ARAD

Str. Deák Ferencz nr. 20

PREȚ-CURRENTURI
în orice limbă

NOTE

STATUTE • LIBELE

CIRCULARE

• Diferite tipărituri pentru bănci •

CĂRȚI DE VISITĂ
diferite formate

MENU

PLICURI CU FIRMA

OBLIGAȚIUNI

Comandele primite să efectueze prompt și consciincios.

CĂRȚI în COMISIUNI

Prețuri moderate!

EDITURĂ PROPRIE

Acuma a sosit

Untura de pește proaspătă de Norvegia

fără culoare și miros, calitate escelentă.

Prețul unei sticle 2 coroane.

Contra

supărărilor reumatice
este escelentă

Spiritul Reuma

incercat de atâtea ori cu succes.

Prețul unei sticle 80 fileri.

Se capătă calitatea originală în farmacia lui

Rozsnyai Mátyás

Arad, Szabadság-tér.

Nr. telefon 331.

Nr. telefon 331.

AVIS

Hotel „Vulturul negru”

Proprietariu:
IGNATIE PAȘCA

21 chilii cu mobile noi dela 60 cr. în sus.

RESTAURANT.

Mâncări bune și effine.

Papricaș de pește.

Rog spriginul onoratului public.

Tramvayul vine până la hotel.

„Severineana”

SOCIETATE COMERCIALĂ PE ACȚII
în Caransebeș

recomandă bogatul ei deposit în tot felul de mărfuri,
într'allele:

COLONIALE

VINURI

în deosebi roșu de Carloveș pentru trebuințele sf. sărbători
și alb de Magyarád de o calitate escelentă,

Lumină

pentru masă și biserici din fabricele cele mai renumite,

FĂINĂ

Produse

Ferărie

precum fer pentru trebuințele industriale și economice, apoi
vase de menagiu emailate, tinichea, etc., etc.

MANUFACTURĂ

Cretoane, Chiffoane, Zefire, cămași, cravate, ciorapi, asor-
timent mare de tot felul de bumbacuri pentru manufactură
de casă, etc., etc.

Atragem mai departe atențiunea onoratului public asupra

„CHEAGULUI”

în formă de esență pentru producerea de brânză, compus numai din rânză
de vițel, garantat curat și nesticăcios, nu de asemenea cu alte fabricate de
soiul acesta, nle în felul său. Modul de folosire se trimite grătit.

Pentru expediții de cafea, ceaiu, prăvălie de import
și export de marfă colonială, poame sudice și băcănie

ROMUL PASCU UTÓDAI, FIUME

VIA ADAMICH No. 2.

Recomandăm uriașa noastră magazină de coloniale
de nou aranjată, și unica furnisora a preoțimeii română
gr.-cat. din Ardeal.

Pentru punctualitatea și serviciul bun ce am dovedit
de ani de zile, firma noastră a fost distinsă cu mulțime
de epistoale de laudă și recunoștință. La dorință spedăm
bucuros (și franco) catalog bogat cu prețurile curente.

Ne rugăm de binevoitorul sprijin a onor. public și
așteptăm să ne onoreze cu cât mai dese comande.

Câteva estrase din lista noastră:

No.	Cafela:	C. fl.
1.	SANTOS, naturale și aleasă	1 Kigr. 2 40
2.	MENADO LIBERIA, boabe galbene foarte mari	1 " 2 90
4.	PORTORICO, foarte căutată	1 " 2 90
5.	PORTORICO-PIROLDI, cel mai fin	1 " 3 60
6.	CUBA, fină	1 " 3 —
7.	" mai fină	1 " 3 20
8.	" cea mai fină	1 " 3 50
9.	" mergele, calitate foarte bună	1 " 3 20
10.	" specialitate de finetă rară	1 " 3 70
13.	JAVA-AURIE, soiul ca Menado, ușoară	1 " 3 40
15.	CEYLON, fină	1 " 3 50
16.	" mărgelă, mai fină	1 " 3 50
18.	MOCCA ARABĂ, tare zdrobită	1 " 3 60
20.	PORTORICO No. 4 —CUBA-MĂRGELE amestec	5 " 15 25
21.	JAVA-AURIE—JAMAICA, amestec	5 " 16 25
22.	MOCCA—CUBA, specialitate, "	5 " 18 25

În pachete de 5 Kigr. se mai pot pune următoarele: Tea, Prăgiture pentru
tea (sui Koestlin), Cocoladă și Ca-ao, Rum, Cognac, Liqueur și Vinuri
Spaniole, Pești, Delicateșe, Orez, Căea de Smoșina (Surigat), Aix-oleu,
Portocale, Mandule, Stafid, etc.

Așteptând comande de probe, suntem
cu esebită atință:

Romul Pascu utódai, Fiume
magazin de cafea și tea în Fiume.